

РЕЦЕНЗИЯ

от **Проф. д-р Валентина Христова Маджова**, д.м.
Ръководител на Катедрата по Обща медицина,
Медицински Университет – Варна

на дисертационния труд на тема
**“НИВО НА ИНФОРМИРАНост НА ПАЦИЕНТИТЕ С ХБЗ ПО ОТНОШЕНИЕ НА
БЪБРЕЧНАТА ТРАНСПЛАНТАЦИЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА ИНФОРМИРАНОСТТА
ПРИ ИЗБОРА НА БЪБРЕЧНО-ЗАМЕСТИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ”**

на **Д-р Александър Александров Петров**

редовен докторант към „Втора катедра по вътрешни болести“
Медицински Факултет при Медицински Университет – Варна
и
асистент в Клиника по Нефрология на УМБАЛ «Света Марина» ЕАД

за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Съгласно Заповед на Ректора на Медицински Университет – Варна № 109-472/05.11.2021, Протокол от ФС № 53/28.10.2021 и Протокол от заседание на Научното жури съм избрана за негов Председател и рецензент на научния труд на Д-р Александър Александров Петров.

Предоставеният ми комплект материали на хартиен /електронен носител напълно съответства на изискванията на Процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ съгласно Правилника на МУ - Варна.

Не установих никакви нарушения на процедурата по присъждане на ОНС „Доктор“.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Александър Александров Петров завършва средното си и висше образование във Варна. След дипломирането си като магистър по медицина през 2015 година в МУ - Варна, започва работа като ординатор в УМБАЛ „Света Марина“ – Варна в Клиника по Нефрология, а една година по-късно е избран за асистент във Втора Катедра по Вътрешни болести към МУ – Варна.

През 2020 година Д-р Александър Петров придобива специалност по Нефрология.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд на Д-р Александър Александров Петров третира много актуален и важен практически проблем за нефрологията – хроничното бъбречно заболяване (ХБЗ), което е един от основните и социално значими здравословни проблеми, засягащи обществото в глобален мащаб.

Важно обстоятелство, което насочва д-р Александър Петров и неговия научен ръководител към разработване на дисертационния труд е факта, че към този момент в България не е правено всеобхватно проучване върху нивото на информираност на пациентите с ХБЗ по отношение на бъбречната трансплантация и значението на информираността при избора на бъбречно-заместително лечение

По данни на Световната здравна организация (СЗО) заболеваемостта от ХБЗ по света се изчислява на около 13,4% (11,7-15,1%), а броят на пациентите, които са достигнали до терминална бъбречна недостатъчност (ТБН) е между 4.9 - 7 милиона.

Оценявам високо актуалността на тематиката на дисертацията на д-р Александър Петров като много важна за клиничната нефрологична практика у нас, поради няколко причини: все по-голямото разпространение на ХБЗ сред възрастното население у нас - 12,8%; тревожния факт, че 90% от тях са с напреднало бъбречно заболяване; данните на Българското нефрологично дружество (2007), че при 26% от българското население се констатират критерии за ХБЗ и по-впечатляващия факт, че 12% от изследваните лица не са подозирали, че имат такова заболяване.

4. Познаване на проблема

Д-р Александър Петров познава много добре материята, която третира в дисертационния си труд. Още в обзорната част той разглежда детайлно възможностите на бъбречно болните пациенти, достигнали терминален стадий на заболяването си да продължат да живеят, а това са: хемодиализа (ХД), перитонеална диализа (ПД) и бъбречна трансплантация (БТ). Докторантът посочва, че доказано най-добрият метод за бъбречно заместително лечение е бъбречната трансплантация (БТ), както по отношение на поддържането на здравословния метаболизъм на организма, така и за качеството на живота на болния, защото позволява на пациента да придобие самочувствието на здрав човек и така доказано редуцира риска от развитие на депресивен синдром при болните с терминално бъбречно заболяване.

От друга страна, д-р Александър Петров изтъква, че съществуват множество “митове”, касаещи това лечение и именно тяхното развенчаване крие в себе си ключа към успешната бъбречна трансплантация. Той разглежда подробно основните начини, които могат да

променят и да преодолеят страха от бъбречната трансплантация. Това са добрата здравна култура и информираност, които могат да се постигнат чрез обучение на пациентите с ХБЗ и особено кандидат-реципиентите.

Д-р Александър Петров прави задълбочен анализ на проучвания в тази област, които показват, че здравната грамотност на населението е изключително ниска, но важен факт е този, че информираността за бъбречната трансплантация е ниска и сред самите болни в преддиализен и диализен стадий.

Докторантът анализира проучвания, които установяват, че голям процент сред кандидат-реципиентите едва след провеждане на бъбречна трансплантация за първи път се сблъскват с някои от аспектите на посттрансплантационния период, като непрекъснатата имуносуперсивна терапия и възможните болестни усложнения.

Затова тезата, която д-р Александър Петров доказва в дисертационния си труд е, че определянето на актуалната информираност по отношение на бъбречната трансплантация е от важно значение върху цялостната прогноза на заболяването и начин за откриването на “подводните камъни” в общуването с пациента и евентуалната бъбречна трансплантация, което пряко ще рефлектира и върху качеството на живота на реципиентите в последствие.

5. Методика на изследването

По-големият раздел от дисертацията представлява проучване, в което д-р Александър Петров активно участва като изследовател. Той изследва 126 респондента, разпределени в 4 групи: здрави контроли; лица в преддиализен стадий; лица на бъбречно-заместително лечение (хемодиализа и перитонеална диализа) и лица с трансплантиран бъбрек.

Изследваните попълват специално създадена анкетна карта, съдържаща:

- демографски данни – пол, възраст, образование, трудова заетост и религиозна принадлежност
- въпроси относно информираността им за хроничното бъбречно заболяване (ХБЗ)
- въпроси за нивото им на информираност по отношение на бъбречната трансплантация
- въпроси относно познанията им за хемодиализата като метод на заместително лечение
- въпроси относно знанията им за перитонеалната диализа като заместително лечение
- въпроси за качеството им на живот

В дисертационния си труд Д-р Александър Петров използва следните методи:

1) документален метод (изследване на публикувани проучвания и данни за хроничното бъбречно заболяване, трансплантирането на бъбрек, информираността на пациента и редица нормативни документи)

2) исторически метод - позоваване на български и чуждоезикови литературни източници, научни статии, информационни сайтове, медицинска литература, дисертационни трудове и монографии, които засягат нивото на информираност по отношение на хроничното бъбречно заболяване и бъбречната трансплантация сред популацията.

3) социологически методи - всички лица попълват специално създадената анкета.

4) статистически методи - анализ и интерпретация на експерименталните данни с оглед разкриване същността на наблюдаваните явления и взаимозависимостите им, които са обект на настоящия дисертационен труд: дисперсионен анализ (ANOVA); вариационен анализ - оценка на количествени характеристики на състоянието на изследвания признак; корелационен анализ; регресионен анализ; сравнителен анализ (оценка на хипотези); оценка на надеждността на използвания въпросник (Cronbach'α).

Данните са обработени статистически чрез SPSS v.20, като са използвани описателни показатели за количествени и качествени променливи и са представени в табличен и графичен вид. Избраната методика на изследване позволява цялостно постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на д-р Александър Петров е написан на 145 стандартни страници и е онагледен с 2 таблици, 84 фигури и 1 приложение. Литературната справка включва 233 литературни източника, от които 11 на кирилица и 222 на латиница.

В литературния обзор той разглежда проблема за хроничното бъбречно заболяване, което е един от основните и социално значими здравословни проблеми, засягащи обществото в глобален мащаб и актуален по същите причини и за България.

Д-р Александър Петров разглежда заболяемостта от ХБЗ по света, която е 13,4% (11,7-15,1%) и е съпоставима с тази у нас - 12,8%.

Основната цел на дисертацията на д-р Александър Петров е „да се изследва нивото на информираност на пациентите с хронично бъбречно заболяване по отношение на бъбречната трансплантация и значение на информираността при избора на бъбречно заместително лечение“.

За постигането ѝ той е определил 5 основни задачи, на които да отговаря в дисертационния си труд:

1) Изготвяне на оценка нивото на информираност по отношение на хроничното бъбречно заболяване (ХБЗ)

2) Определяне нивото на информираност по отношение на бъбречната трансплантация

3) Определяне информираността на хората за хемодиализата като метод на заместително лечение

4) Измерване нивото на информираност за перитонеалната диализа като метод на заместително лечение

5) Разработване на план за Ръководство за пациенти с хронично бъбречно заболяване и методите за лечение въз основа, на които пациентът да направи информиран избор

Д-р Александър Петров определя и следната хипотеза в своя дисертационен труд: „Допускаме, че българският пациент не е достатъчно информиран за заболяването си и се нуждае от точна, синтезирана информация, която да му помогне да направи информиран избор по отношение на неговото лечение».

От своето проучване, докторантът формулира 7 основни извода. Всички те отговарят на поставената цел и посочените задачи.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Данните в проучването на д-р Александър Петров обобщават за първи път у нас информираността на пациентите с хронично бъбречно заболяване по отношение на бъбречната трансплантация и значение на информираността при избора на бъбречно заместително лечение. Той посочва в дисертационния си труд 6 научни приноси. Те имат теоретичен и приложен характер за ежедневната практика на нефролозите у нас.

Приемам изцяло направените изводи и посочените приноси от докторанта.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е приложил към документацията необходимия брой публикации и съобщения свързани с дисертационния труд. Приложеният списък отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“.

9. Лично участие на докторанта

Проведеното дисертационно изследване, формулираните приноси и получени резултати са заслуга на д-р Александър Петров и са подкрепени от неговия научен ръководител – Проф. Д-р Светла Стайкова, д.м.н.

10. Автореферат

Авторефератът е напълно достатъчен като съдържание и качество за представяне на основните резултати, постигнати в дисертацията. Той отговаря на изискванията на Правилника на МУ - Варна.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам никакви критични забележки и препоръки към проведеното изследване и предоставените ми материали.

12. Лични впечатления

Познавам д-р Александър Петров от конкурса за асистент към Клиниката по Нефрология и съм с отлични впечатления за него като интелигентен и амбициозен млад лекар. Предложените за оценка дисертационен труд и автореферат се отличават с точност, прецизност, последователност и задълбоченост на формулираните изводи и приноси.

Заклучение

Като цяло оценявам дисертацията на д-р Александър Петров като актуална и ценна като научен труд с практическо значение за оценка на нивото на информираност на пациенти с ХБЗ относно бъбречната трансплантация и значение на информираността им при избора на заместително лечение.

Дисертационният труд съдържа важни научни и приложни резултати и отговаря на всички на изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и този на МУ - Варна.

Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на МУ – Варна.

Дисертационният труд показва задълбочени теоретични знания и професионални умения на докторанта по научната специалност „нефрология“ и демонстрира неговите качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Като рецензент убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Д-р Александър Петров по научната специалност „нефрология“.

15.11.2021 г.
гр. Варна

Рецензент: Проф. Д-р Валентина Маджова, д.м.
Нефролог, Ръководител на Катедрата по ОМ
Медицински Университет – Варна

